

ДЕНОТ НА
АРМИЈАТА

ВОЕНАТА
ДОКТРИНА НА ЈНА

ХЕЛИКОПТЕР
„МИЛ МИ-24“

„TRANSPORTPANZER
FUCHS“

ШТИТ

Број 131
Септември 2020

ISSN 1857-6710

МАГАЗИН НА МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ОДБРАНА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Започна со работа Командата на СЕЕБРИГ

донија

содржина

ШТИТ Година XII Број 131 септември 2020

Инфо	5
На прва линија Започна со работа Командата на СЕЕБРИГ	6
НАТО активности Координација во воздушниот простор	8
ПзМ армии Армиите на земјите на „Партнерство за мир“ Грузија	10
Историја на македонското воздухопловство Киро Хаџи-Арсов Потсетување на еден заборавен пилотски подвиг	14
Глобал САД во борбата против тероризмот	16
Едукација Воената доктрина на ЈНА	20
Вооружување „КМВ АРВТ“ – амфибиско концепт возило	32
Вооружување Хеликоптер „Мил Ми-24“	34
Вооружување „Transportpanzer Fuchs“	36
Вооружување Пешадиска пушка Гаранд М-1	40
Воени музеи Тенковскиот музеј во Кубинка	46
Незадолжително Шпанската граѓанска војна – „Војна на поетите“	54
Филм „Белите шлемови“	56
	3

обраќајќи им се на присутните на прославата истакна: „Порачувам да бидете горди, сите вие припадници на Армијата и поранешни и сегашни, затоа што во пишувањето на влезницата за НАТО вие имавте клучна огромна улога. Триесет години надеж и исчекување ги претворивме во резултат. Станавме 30. членка на Алијансата и дел од најмоќниот воено-политички сојуз на денешницата“. „Сакам да се заблагодарам и на довербата која граѓаните мене ми ја дадоа за да учествувам и докрај да истерам два клучни процеси за нашата татковина: ЕУ кандидатскиот статус, но сега, пред сè, членството во НАТО, додаде Шекеринска. За да го заработиме членството во НАТО, но и за да го подобриме статусот на припадниците на Армијата исполнивме неколку услови. Зголемување на буџетот на Армијата за повеќе од двапати, зголемување на платите, нова лична и борбена опрема, нови закони што ќе ја поддржуваат Армијата. Така успеавме да станеме членка на НАТО“, посочи Шекеринска.

Генералот Ѓурчиновски, обраќајќи се до припадниците на Армијата, истакна: „Денес, со гордост можам да кажам дека многу постигнавме, но имаме уште многу да направиме. Единствени сме со најголема доверба и поддршка кај граѓаните во нашата држава во континуитет, за што сум особено горд на сите вас. Довербата и поддршката за нас претставува признание и препознатливост на граѓаните за нашата посветеност и професионализам, базирана на морал и етика во нашата работа, но и обврска да продолжиме по вистинскиот пат.“

Кристина Илиевска

САД во борбата против тероризмот – 19 години по 11 септември

Стратегијата за борба против тероризмот на САД денес се фокусира на справување со милитантните исламистички терористички закани, запирање на приливот на странските терористички борци и борбата против ширењето на радикализацијата. ЕУ и САД се клучни партнери во борбата против тероризмот, а посебно преку НАТО алијансата. Набргу по нападите, американската администрација ја формираше Националната комисија за терористички напади врз САД (попозната како Комисија за 9/11), чија задача беше да подготви целосен извештај за нападите, вклучувајќи и анализа за подготвеноста за непосреден одговор на терористичките напади. Во јули 2004 г., Комисијата го објави својот извештај во кој беа опфатени 41 конкретни препораки за заштита од идните напади. Следната година беа направени повеќе од 130 законски измени поврзани со нападите од 11 септември. Една од најзначајните законски измени за зачувување на животот и слободата е донесувањето на Патриотскиот акт-закон. Овој закон ја олесни размената на информации и соработката помеѓу владините безбедносни агенции. Исто така, овозможи користење на надзор

и други средства за истражување на активности поврзани со тероризмот, организираниот криминал и трговијата со дрога. Во текот на 2005, 2009 и 2011 г., одредбите од овој закон повторно се одобруваа, а со Законот за слобода од 2015, донесен од страна на администрацијата на претседателот Обама, се ограничи програмата на собирање податоци – програма којашто беше најкритикувана поради методите за следење воведени во рамките на Патриотскиот акт. Во 2002 е основан Одделот за домашна безбедност преку кој беа интегрирани 22 федерални одделенија во еден кабинет на Стејт департаментот. Препораките од 2007 за спроведување на заклучоците од Комисијата за 11 септември на Одделот за домашна безбедност му овозможија широк спектар на делување, вклучувајќи контрола и безбедноста на товар, безбедност на транспорт, заштита на критична инфраструктура, заштита на администрацијата и разузнавање и размена на информации. Одделот за домашна безбедност е трет оддел по големина, со над 240 000 вработени и со буџет од 44,1 милијарди американски долари за фискалната 2018 г.. Во 2004 беше донесен актот за реформи во разузнавачката

заедница и превенција од тероризам. Овие реформи се сметаат за највлијателни, по донесувањето на актот за национална безбедност од 1947 г.. Најважна промена беше воспоставувањето на нова позиција – директор на националното разузнавање (DNI), како главен во целокупната разузнавачка заедница. Исто така, тој е главен советник на претседателот за разузнавање и национална безбедност. Формирана е и Канцеларија на Директорот на националното разузнавање, а во нејзини рамки спаѓа и Националниот центар за борба против тероризмот. Тој претставува централна база на информации за осомничени терористи и служи за координација и следење на активностите на сите владини агенции во борбата против тероризмот. Исто така, тука се разменуваат домашните и странските разузнавачки информации. Во 2011 г., Министерството за правда објави сеопфатен преглед на структурните и законските реформи спроведени во САД од 2001. Извештајот ја истакнува централизацијата на антитерористичките и разузнавачките единици во рамките на агенциите за спроведување на законот. По нападите на 11 септември, повеќе од 260 владини организации биле

По терористичките напади на 11 септември, во агендата за национална безбедност на САД доминира борбата против тероризмот. Новата администрација, предводена од претседателот Доналд Трамп, ги продолжи овие напори со посебен акцент за ограничување на влез во САД и заострување на процесот за проверка на бегалците и имигрантите

реорганизирани или новоформирани, со фокус на прашањата поврзани со тероризмот и подобрување на процесите за споделување на информации. Ова претставува приоритет на разузнавачката и безбедносната заедница, се со цел отстранување на недостатоците во анализа на разузнавачките информации и способности и процесите за размена на информации. Зголемениот број на безбедносни – разузнавачки служби и оддели и огромниот обем на информации коишто ги произведуваат, дополнително ги комплицираат напорите за реформи во процесите на размена на информации. Посебен проблем е дуплирањето на напорите и неможноста да се процесираат и да се разгледаат многу од извештаите. Размената на информации и понатаму останува значителен предизвик за разузнавачките служби, која дополнително го отежнува спроведување на законот и заштитата на националната безбедност. Во јануари 2018 г. претседателот Доналд Трамп изјави дека САД се соочуваат со постојана закана од странски терористички мрежи и други надворешни актери. Според разузнавачката заедница на САД, како главна терористичка закана е

наведена терористичката организација Исламска Држава, а поради нивното деградирање во Ирак и во Сирија и губење на контрола врз територијата, во пораст се индивидуални напади врз меки цели како хотели, туристички центри, концертни сали, јавни и културни настани надвор зоната на делување во Сирија и во Ирак. Денес заканата од терористички напади е поразлична од онаа на 11 септември. Спектарот на заканата, инспириран од милитантната исламистичка идеологија, денес е проширен и на извршителите коишто немаат директна врска со терористичките организации кои би ги овозможиле нападите. Најголемата закана кон САД доаѓа од домашните насилни екстремисти – тоа се лица кои живеат на територијата на САД и се вклучени во подготовка, поддршка и извршување на идеолошки мотивирани терористички активности, лица коишто се вклучени во поддршка и унапредување на политичките или социјалните цели промовирани од одредена терористичка организација, лица коишто делуваат независно или со друго име се наречени „осамени волци“. Тие оперираат изолирано или во мали групи, а употребуваат едноставни тактики кои не бараат посебни напредни вештини или обуки и планираат напади

на меки цели. Администрација на САД, под водство на претседателот Трамп, објави серија документи кои обезбедуваат стратешки насоки за пристапот на САД кон националната безбедност и одбрана. Во декември 2017 г., претседателот Трамп објави нова Стратегија за национална безбедност во која џихадистичките терористички организации кои ја унапредуваат тоталитарната визија за глобален исламски калифат, „претставуваат најопасна терористичка закана за нацијата“. Оваа фраза претставува дискурзивен премин од употребата на администрацијата на претседателот Обама на терминот „насилен екстремизам“, кон терминот „џихадистички тероризам“. Во јануари 2018 г. следеше Националната стратегија за одбрана, а во февруари беше објавен Прегледот на нуклеарната состојба на САД преку кој се утврдува каква треба да биде улогата на нуклеарното оружје во безбедносната стратегија на САД. Во јануари 2018 г., Секретарот за внатрешна безбедност на САД ги презентираше четирите приоритети во борбата против тероризмот. Првиот приоритет е спречување на терористички напади и справување со новите закани. Вториот приоритет е блокирање на

терористичките организации за пристап до САД преку построги проверки и построги скрининг мерки. Трета мерка е борбата против терористичката радикализација и регрутација и четврто, откривање и спречување на заканата од нејзиниот извор. Законот за подобрување на граничната безбедност, кој беше воведен во 2002 г., по нападите на 11 септември, имаше цел да ја подобри можноста за контрола врз странците кои сакаат да влезат на територијата на САД, да ја олесни размената на информации помеѓу безбедносните агенции и да ја подобри контролата за следење на имателите на визи. Тука се вклучени низа мерки, меѓу другото, и базата на податоци за терористички организации и поединци, строгите упатства за контрола на влез на патници и багаж и ограничувањата за патување во одредени земји, а исто така и мерки со кои се ограничува влезот на странски државјани. Во март 2017 г., од страна на претседателот Трамп беше издадена Наредба за заштита на нацијата за влез на терористи во

САД, преку која во голема мерка беше подигнато основното ниво за проверка и скрининг на странски државјани, а со тоа беше подобрена способноста на владата да спречи влез на лица кои имаат непријателски намери кон САД. На меѓународно ниво, Одделот за домашна безбедност, во соработка со странски безбедносни служби, изработи и сподели методологија и аналитика за таргетирање, односно за заедно подобрување на способноста за идентификување на одредени лица кои претставуваат закана, како и спречување на влез на странските борци кои патуваат кон конфликтните зони во светот и кои се враќаат од таму. Во овој контекст, САД ги обврзува сите странски држави да соработуваат за размена на информации за проверка на имигрантите. Во 2011 г., администрацијата на претседателот Обама ја усвои стратегијата за борба против радикализацијата и соодветниот план за стратешка имплементација. Вториот план беше ажуриран во октомври 2016 г.. Стратегијата се однесува

Од нападите на 11 септември па до денес, следењето и замрзнувањето на терористичките финансиски средства е еден од најважните столбови во борбата против тероризмот во САД. Со Патриотскиот акт, во голема мера беа зголемени способностите на Министерството за финансии да открива, да следи и да гони лица осомничени за перење пари и за финансирање на тероризмот

на радикализација на сите видови потенцијални терористи во САД, но се фокусира на оние инспирирани од терористичката организација Ал Каеда. Посебен проблем за разузнавачката заедница и безбедносните агенции претставуваат виртуелните безбедни засолништа заштитени преку интернет, социјалните медиуми и употребата на шифрирани апликации. Во ноември 2017 беше формирана Канцеларијата за партнерство за спречување на тероризам, со приоритет на образованието и на свеста на заедницата за да им помогнат на луѓето да ги препознаат знаците на радикализација и сомнителното однесување. Ова вклучува јавна дисеминација на порталот за тероризам и екстремистички насилства во САД и профилите на бази на податоци за индивидуална радикализација преку Националниот конзорциум за проучување и одговорите на тероризмот.

САД има водечко место во меѓународната организација за борба против перење пари, основана во 1989 г., првично организирана за да се развијат и промовираат политики за борба против перењето пари. По нападите на 11 септември, оваа организација ги прошири своите надлежности во однос на идентификување на изворите и методите на финансирање на тероризмот и усвои девет посебни препораки за следење на средствата на терористите и финансирање на тероризмот. До неодамна, терористичката организација Исламска држава – ИД, беше опишувана како една од најдобро финансираните терористички организации. Затоа, сузбивањето на финансиските ресурси на ИД претставува значаен национален

безбедносен приоритет за креаторите на политиката на САД, но и на нивните сојузниците. Две од најважните организации во САД базирани на полето за размена на информации и борба против тероризмот се Здружените сили и Центрите за борба против тероризмот предводени од ФБИ. Овие Здружени сили ги фузираат специјалистите од федералните, државните и локалните агенции за спроведување на законот и разузнавачки служби во повеќе од 100 градови низ САД, со задача – истражување на тероризмот и активности поврзани со тероризмот и помош во истражната постапка во тековните активности на ФБИ во борбата против тероризмот. Центрите за борба против тероризмот функционираат како државни и поголеми урбани средини за прием, анализа, собирање и споделување на информации поврзани со заканата помеѓу федералните, државните, локалните, територијалните и партнерите од приватниот сектор.

Во октомври 2018 беше донесена Националната стратегија за борба против тероризмот на САД, која ги штити американските граѓани и интереси дома и во странство. Во оваа стратегија се нагласува новиот пристап за спречување и борба против тероризмот која се фокусира на: сузбивање на терористичката закана од нејзиниот извор, изолирање на терористите од нивните поддржувачи, модернизација и интегрирање на алатките за борба против тероризмот на САД, заштита на американската инфраструктура и подобрување на издржливоста во борбата против тероризмот, спречување на терористичката радикализација и регрутирање и јакнење на антитерористичките способности на САД со нивните меѓународни партнери. Сепак, во Стратегијата, САД се обврзува да ја прошири и да ја поттикне соработката и помошта со сојузниците во антитерористичките активности, што подразбира и ги вклучува членките

на НАТО и нивните партнери. Оваа стратегија точно ги формулира заканите со кои се соочуваат САД денес и притоа обезбедува флексибилност и ефективен пристап против оваа адаптивна хибридна закана. Јасно е дека постои континуирана потреба за справување со терористичките групи, но најголемите закани со кои во иднина ќе се соочува човештвото, очигледно нема да доаѓаат од милитантни групи како Ал Каеда или ИД, туку од климатските промени, пандемиите, ризиците коишто се појавуваат од новите технологии и од ширење на комбинација на националистички авторитаризам и тоталитаризам, што може да го трансформира начинот на живот во секоја земја. Очигледно е дека се потребни промени на начинот на кој размислуваме за националната безбедност и надворешната политика.

д-р Ненад Танески

